

3. Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Sairaankuljetuksen kustannusten korvaustaksasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (490/2018). Kustannusten korvaustaksaa korotettiin väliaikaisella valtioneuvoston asetuksella (405/2022), joka on voimassa 1.7.–31.12.2022. Korotuksen tarkoituksena oli väliaikaisesti kompensoida energian hinnan noususta johtunutta kustannusten nousua. Korotus tehtiin määräaikaisella asetuksella, jotta korvaustaksan tasoa voitaisiin tarkastella uudelleen kustannustason kehityessä.

Energian hinta on noussut tuntuvasti viimeisen vuoden aikana Suomessa ja laajasti muualla Euroopassa, ja hinnat ovat yhä kohonneella tasolla. Myös liikennepolttoaineiden hinnat ovat nousseet etenkin raakaöljyn kallistumisen, biopolttoaineiden jakeluvuorituksen kiristymisen ja biopolttoaineiden hintojen nousun myötä. Polttoaineen hinnan nousu vaikuttaa myös sairaankuljetuksen kustannuksiin.

Kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia seurataan taksi- ja sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin perusteella. Tilastokeskus tuottaa taksi- ja sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksin neljä kertaa vuodessa siten, että kustannusindeksi valmistuu seuraavan kuukauden aikana. Viimeisin julkaistu sairaankuljetusliikenteen kustannusindeksi on lokakuulta 2022. Indeksien perusteella sairaankuljetusliikenteen kustannukset ovat nousseet maaliskuun 2021 laskentapistestä syyskuun 2022 laskentapisteen pistelukuun nähden noin 5,3 prosenttia. Maaliskuun 2022 ja syyskuun 2022 pisteluvut puolestaan ovat samat (132,8). Näin ollen kustannustaso on syyskuun tietojen perusteella sama kuin maaliskuussa, joten sairaankuljetuksen taksat ehdotetaan pidettäväksi samalla tasolla kuin aiemmin annetussa määräaikaisessa asetuksessa. Määräaikaisen asetuksen ehdotetaan olevan voimassa 1.1.2023–31.12.2023.

Sairaankuljetuksen korvaustaksa muodostuu lähtömaksun, kilometrimaksun, toisen sairaankuljettajan lisämaksun ja odotusajan maksun korvausperusteesta. Voimassa olevan määräaikaisen asetuksen mukaan jokaisen uuden sairaankuljetuksen lähtömaksun korvausperusteena käytetään enintään 73,03 euroa. Jos kuljetusmatkan pituus ylittää 20 kilometriä, tämän matkan ylittävän osuuden kuljetuskustannusten korvausperusteena käytetään enintään 1,95 euroa jokaiselta alkavalta kilometriltä. Kuljetustehtävään osallistuvan toisen sairaankuljettajan lisämaksun korvausperusteena käytetään enintään 38,88 euroa ja tunnin ylittävältä ajalta lisäksi enintään 19,44 euroa jokaiselta alkavalta puolelta tunnilta. Yli tunnin kestävä yhtäjaksoisen odotusajan maksun korvausperusteena käytetään enintään 9,71 euroa jokaiselta alkavalta neljännekseltä. Yhtä useampien paripotilain olevien vakuutettujen lähtömaksun korvausperusteena käytetään enintään 36,51 euroa. Kuljetuksessa mukana olevan istuvan potilaan lisämaksun korvausperusteena käytetään enintään 18,25 euroa.

Sairausvakuutuslakiin perustuvien matkakorvausten tarkoituksena on osaltaan turvata vakuutettujen yhdenvertainen oikeus saada tutkimusta ja hoitoa asuinpaikasta riippumatta korvaamalla osa sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi tehdyn matkan aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista (PeVL 52/2017 vp). Korvattavien kuljetusten vaarantuminen vaarantaa myös vakuutettujen hoitoon pääsyn. Polttoaineen hinnan nousun väliaikainen kompensointi sairaankuljetuksen kustannustaksaa korottamalla on tarpeen sairaankuljetusalan toimijoiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

4. Pääasialliset vaikutukset

Vuonna 2021 ensihoitoon liittyviä matkoja korvattiin noin 530 000, joiden korvaukset olivat noin 85 miljoonaa euroa. Vastaavasti ambulanssilla tehtyjä kiireettömiä sairaankuljetusmatkoja korvattiin noin 77 000 matkaa, joiden korvaukset olivat noin 17 miljoonaa euroa. Sairaankuljetuksen kustannusten korvaukset maksetaan sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuksen kuuluina, jotka rahoitetaan 67 prosenttina valtion varoista ja 33 prosentin osuudella vakuutettujen sairaanhoitomaksujen tuotoilla.

Sairaankuljetuksen korvaustaksan esitetään pysyvän samana kuin se tällä hetkellä on. Ehdotuksen arvioidaan lisäävän sairausvakuutuksen matkakorvausmenoja arviolta 6,2 miljoonalla eurolla. Valtion osuus tästä olisi 4,2 miljoonaa euroa. Menon lisäys sisältyy Kansaneläkelaitoksen arvioimaan matkakustannusten korvausten kasvuun, joten ehdotus ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Ehdotus ei aiheuttaisi muutoksia Kansaneläkelaitoksen tai palveluntuottajien järjestelmiin, koska korvaustaksa pysyy samalla tasolla kuin aiemmin.

5. Lausuntopalaute

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.10.2022 päivätyllä lausuntopyyntöllä pyytänyt 10 vastaanottajataholta lausuntoa asetusluonnoksesta. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelussa. Lausunnon pystyivät antamaan myös muut kuin jakelussa mainitut tahot. Lausuntoaika päättyi 25.11.2022.

Lausuntopyyntöön vastasi 5 tahoja. Lausunto saatiin seuraavilta tahoilta: Hyvinvointiala HALI ry, Kansaneläkelaitos, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Kaikki lausunnonantajat kannattavat esitystä ja SAK ry toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa asetusluonnokseen. Lausunnonantajien mukaan korvaustaksa on tarkoituksenmukaista pitää vuoden 2022 väliaikaista korotusta vastaavalla tasolla. HALI ry kuitenkin toteaa, että taksan nykyinen taso ei kata alan kustannusten todellista nousua. HALI ry:n mukaan alan toimintaedellytysten turvaamiseksi tulisi kustannuskehitystä tarkastella vuodesta 2018 lokakuuhun 2022 saakka, jolloin taksa vastaisi alan kustannuskehitystä kokonaisuudessaan.

HALI ry myös huomauttaa, että asetuksen määräaikainen voimassaolo on ongelmallista, sillä on epätodennäköistä, että toimialan kiinteät kustannukset kääntyisivät merkittävään laskuun asetuksen voimassaoloajan jälkeen. Suomen Yrittäjät ry puolestaan toivoo, että asetusta voitaisiin tarkistaa nopeasti, mikäli rajuja muutoksia tapahtuu energian hinnoissa. Asetus annetaan määräaikaisena, jotta korvaustaksan tasoa voitaisiin tarkastella uudelleen kustannustason kehittyessä. Määräaikaisen asetuksen voimassaolon päättyessä palattaisiin soveltamaan toistaiseksi voimassa olevaa asetusta (490/2018), ellei kustannustason kehityksen vuoksi ole tarkoituksenmukaista korottaa taksoja uudelleen.

Asetukseen ei ole lausuntopalautteen perusteella tehty muutoksia.

6. Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.1.2023 ja on voimassa 31.12.2023 saakka.